

Natuurpunt Voorkempen

Driemaandelijks tijdschrift - Jaargang 25, nr. 100 - oktober-november-december 2020

JUBILEUMNUMMER 100

25 JAAR AFDELING

25

www.natuurpuntvoorkempen.be

Westmalle

TRAPPIST

Een leven van gebed en arbeid

Al meer dan 200 jaar kiezen de trappisten van Westmalle voor een leven van gebed en arbeid. Dat is hun ware roeping, helemaal volgens de regel van Sint-Benedictus. Die schrijft ook voor dat de monniken zelf zorgen voor hun levensonderhoud.

Daarom is er binnen de muren van de abdij een brouwerij. Die houden ze bewust kleinschalig, met bijzondere zorg voor mens en milieu. En omdat winst maken hun drijfveer niet is, besteden ze wat overblijft aan caritatieve werken en aan mensen in nood.

westmalletrappist.be

Bier met liefde gebrouwen, drink je met verstand

Was deze zomer het nieuwe normaal?

Beste natuurliefhebber,

Voor wie het nog altijd niet begrepen had is de voorbije maanden aangetoond hoezeer ons klimaat ontregeld is. De Europese zomer was alweer droog en heet met een record aantal hittegolven, en dit bleef niet zonder gevolgen: bosbranden, uitgedroogde waterlopen, maar ook oversterfte op hittedagen. De gevolgen van de klimaatverstoring zien we steeds dichterbij komen: de veenbrand in de Hoge Venen legde een oppervlakte ter grootte van de stad Brussel in de as. De Delfte Beek, die nochtans watertoevoer krijgt van het rioolwaterzuiveringsstation van Oostmalle, stond een tijdje helemaal droog. Hoe lang nog voor onze Kempische bossen in brand staan?

Nog altijd zijn er opiniemakers die als circusclowns op éénwielers rond de olifant in de kamer fietsen met commentaren als: “Ze moeten maar meer airco’s installeren”, “De bossen moeten beter beheerd worden”, of ook nog: “Komaan, we gaan toch niet elke natuurramp aan het klimaat wijden zeker”, ... Elon Musk erkent de klimaatverstoring, en heeft uiteraard al een Muskiaanse oplossing bedacht: een klimaatregeling met door AI aangestuurde satellieten vanuit de ruimte. Misschien had hij wel iets gerookt die dag...

Al Gore bedacht 20 jaar geleden voor zijn klimaatdocumentaire een titel die nog steeds actueel is: “An inconvenient Truth”, ofwel “een ongelegen waarheid”. De huidige generatie politici is tot nu toe niet bekwaam gebleken om de klimaatproblematiek op te lossen, want dit vraagt een globale aanpak op lange termijn, en de benodigde maatregelen zijn niet populair. Het klimaat past niet op de huidige politieke agenda. Nochtans zou dit helemaal bovenaan moeten staan.

Daarom moeten we als bezorgde burgers het klimaat bovenaan de politieke agenda duwen. De klimaatmars van 11 oktober is de uitgelezen kans om onze beleidsmakers aan te porren. Willen we gehoor krijgen, dan is een massale opkomst noodzakelijk. Mogen we jou ook verwachten?

Geniet van een rijkgevuuld najaar!

Peter

Inhoud

Activiteitenkalender	3
Herinneringen aan 25 jaar Natuurpunt Voorkempen	4
25 jaar natuur in beweging	9
25 jaar afdeling - 25 jaar afdelingstijdschrift	16
Van alles wat	18
Terugblik op 25 jaar natuuraankopen in de Voorkempen	24
Natuur.kunst - Dominique Van Huffel	29

Natuurpunt Voorkempen is het driemaandelijks tijdschrift van de gelijknamige afdeling van Natuurpunt. Verschijnt op 1 januari, 1 april, 1 juli en 1 oktober.

Werkten mee aan dit nummer: Diane Appels, Valentijn Brems, Stanny Correwyn, Walter d'Hertefelt, Sylvia Dubois, Patrick Duhayon, Jos Jansen, Peter Keustermans, Guy Laurijssens, Eric Malfait, Luc Meert, A. Mortier, Paul Stryckers, Leo Vaes, François Van Bauwel, Eric Van Peel, Ronald van Remmen, Ludo Vorsselmans, Wim Veraghtert.

Eindredactie en verantwoordelijke uitgever: Paul Stryckers.

Voorzitter Natuurpunt Voorkempen: Peter Keustermans, 0475/58 69 18,
peter_Keustermans@telenet.be

Ondervoorzitter: Ingrid Slachmuylders, ingrid.slachmuylders@gmail.com

Penningmeester: Griet Decock, grietdck@hotmail.com

Secretariaat: Dirk Vanschoonbeek, 0477/65 50 91, dirk.vanschoonbeek.2390@gmail.com

Ledenadministratie: Lut Van Campenhout, lut.van.campenhout@telenet.be

Voorzitter Kern Zoersel: Paul Stryckers, 0475/53 37 53, stryckers.mertens@skynet.be

De overige bestuursleden en de gebiedsverantwoordelijken (conservators) vind je op onze website natuurpuntvoorkempen.be

Foto voorplaat: reunie van 4 (oud-) voorzitters in onze schuilhut aan het kruis van Blommerschot (foto Ronald van Remmen). Zie artikel p. 4 e.v.

www.natuurpuntvoorkempen.be

Rekeningnummer afdeling: BE80 7512 0545 9477

Activiteitenkalender

OKTOBER

zo 18	9.30 u en 11.30 u	Wandeling (9.30 u) en herfstbrunch (11.30 u) - Natuur.huis De Welvaart
-------	----------------------	--

NOVEMBER

za 21	10 - 13 u	Dag van de Natuur - De Bonte Klepper Rijkervorsel
za 28	10 - 12 u	Behaagactie Malle en Zoersel

DECEMBER

vr 4	20 - 23 u	Tiende Puur Natuur Quiz - GC Westmalle
------	-----------	--

Z LABEL

Voor meer details raadpleeg de activiteitenkalender die je bij dit nummer hebt aangekregen. Voor onvoorziene wijzigingen of aanvullende gegevens raadpleeg onze website en abonneer je op onze maandelijkse nieuwsbrief. Zo beschik je steeds over de meest recente en volledige informatie.

Aankoop van natuurreservaten: Projectnummers Natuurpunt Voorkempen

Steun de aankoop van onze natuurgebieden op rekeningnummer **BE56 2930 2120 7588** van Natuurpunt Beheer uzv, Coxiestraat 11 te 2800 Mechelen. Vermeld dat het om een gift gaat met het projectnummer:

Afdeling Voorkempen	3794
Vallei van de Delfte Beek	7720
Schijnvallei Zoersel	7798
Bonte Klepper	7106
Hegte Heyde	7758
Heiblok (Zoerselbos)	7719
Marbelenuen	7211
De Welvaart	P 00 000019

Herinneringen aan 25 jaar Natuurpunt Voorkepen

25

Vier voorzitters, vijftig jaar geschiedenis. In het nieuwe schuilhutje aan het kruis van Blommerschot halen Richard Vergaelen, Paul Stryckers, Paul Lemoine en huidig voorzitter Peter Keustermans herinneringen op aan een kwarteeuw Natuurpunt Voorkepen.

Ronald van Remmen

was de interviewer van dienst.

Het gesprek springt moeiteloos van de beginjaren van de fusievereniging naar terreinbeheer, bijzondere aankopen, vrijwilligers, successen en uitdagingen. Soms wordt er gelachen om een anekdote, soms klinkt ook de trots door over wat in een kwart eeuw samen werd opgebouwd. Wanneer het gesprek op de aangekochte natuurgebieden komt, verandert de toon. De vier voorzitters noemen spontaan hun favoriete plekje. Achter bijna elk gebied blijkt een verhaal te schuilen van lange onderhandelingen, vrijwilligerswerk en soms ook een flinke dosjs geduld.

"Ik zat bij de wielewaal en was conservator van de Bonte Klepper," zo steekt Richard van wal. "Dat was een schenking van een rijke industrieel en dat gebied heb ik 22 jaar beheerd. Het bestuur van De Wielewaal liet me maar wat doen. Vogels kijken en zo. Maar voor mij blijft het toch het bijzonderste plekje wat we in beheer hebben en binnenkort neem ik ook met veel plezier deel aan een geleide wandeling in het gebied."

"De lokale afdeling van Natuurreservaten was gericht bezig met beheer. Het heeft nooit echt geboterd tussen die twee verenigingen. Dus toen het tot een fusie kwam op Vlaams niveau, was dat voor sommige leden een nachtmerrie. Veel mensen moesten er niks van hebben, anderen besloten de kat uit de boom te kijken. Ik zag het wel zitten en ben in 2001 voorzitter geworden van het nieuwe bestuur."

Terwijl de eerste jaren vooral in het teken stonden van elkaar leren kennen, groeide de jonge afdeling al snel uit tot meer dan een vereniging voor vogelkijkers en natuurliefhebbers. Beheer, educatie, beleid en terreinverwerving kregen geleidelijk allemaal een plaats. De herinneringen volgen elkaar in snel tempo op.

"De meeste andere bestuursleden kwamen uit Natuurreservaten. Ondanks de koudwater-

Richard spreekt de genodigden toe bij de opening van De Hegte Heyde op 20 augustus 2006.

Paul Stryckers

Tijdelijk veer over het kanaal aan de Bonte Klepper op juni 2011.

vrees, verliep de samenwerking perfect. In het begin waren we vooral gericht op educatie en studie. Later, toen Paul S. erbij kwam, gingen we ons ook meer bezig houden met beleid. En met beheer natuurlijk, want naast de Bonte Klepper hadden we ook de Kooldries in beheer gekregen."

"Verder hebben we ook wijn gemaakt, die werd verkocht onder de naam *Château Pas Mal*. De eerste activiteit was een wandeling op de Brechtse Heide en kort nadien zijn we ook een weekend naar Viroinval geweest. Toen we de Bonte Klepper 20 jaar in beheer hadden, hebben we een boottocht gemaakt op het kanaal vanaf het sas in Brecht tot het sas in Rijkevorsel. Voor de fietsers was er een veer om naar het natuurgebied aan de overkant van het kanaal te worden gebracht."

Zo is Richard tot 2007 voorzitter gebleven, hoewel hij inmiddels was verhuisd naar Turn-

hout en daar door de plaatselijke afdeling aan de mouw werd getrokken. Daarna nam Paul Stryckers de fakkel over.

"Ik kwam uit de stal van Natuurreservaten en hield me vooral bezig met het beleid," vertelt Paul. "Daarnaast was ik vanaf het tiende nummer betrokken bij het ledenblad. In die periode is de vereniging ook begonnen met de vleermuizenwerkgroep. We kregen toestemming van de barones om naar de ijskelder op het domein van het kasteel van Westmalle te gaan. Die activiteit kon altijd rekenen op veel belangstelling."

"In die periode was er een kleine uitbreiding rond De Kluis. We hadden al sinds het eind van de jaren 80 het stuk van de voormalige natuuristenvereniging in beheer. In die periode konden we een perceel ernaast aankopen. Als ik even de tijd heb ga ik daar nog steeds graag even 'bosbaden' in dat mooie stukje natuur."

Walter d'Hertefeldt

Paul Stryckers huldigt ons 800ste lid op 3 december 2010.

"De eerste jaren na de start van de afdeling Voorkempen is het aantal leden snel gegroeid,

maar nadien begon dat wat te stagneren. We bleven hangen rond de 500 leden en volgden daarmee de landelijke trend. Rond 2010 is die stagnatie doorbroken. Dat hing samen met de verwerving van meerdere percelen in het Salphens Gebroekt. Daardoor is er een nieuwe dynamiek ontstaan."

"Ja, ik weet nog dat ik daarvoor tientallen mails over en weer heb gestuurd om iedereen mee te krijgen in dat verhaal," voegt Paul Lemoine daar aan toe. "Die dynamiek is niet meer gestopt. Niet veel later kregen we de Westmalse

Hoe zien jullie de vereniging over 25 jaar?

Over één zaak zijn alle voorzitters het opvallend eens: zonder vrijwilligers was de vereniging nooit uitgegroeid tot wat ze vandaag is. Maar na ruim anderhalf uur herinneringen ophalen verschuift de blik vanzelf naar de toekomst. De uitdagingen zijn anders dan vijfentwintig jaar geleden, maar het geloof in de kracht van natuur en vrijwilligerswerk is bij alle vier onverminderd aanwezig.

PK: Het natuurbeleid gaat steeds in golven. Nu zitten we in een negatieve curve, waarbij maatregelen om de natuur te beschermen worden teruggedraaid ten voordele van onze economische concurrentiekracht. Maar de natuur heeft geduld en komt altijd terug.

PL: Sommige beleidsmakers dragen het middenveld geen warm hart toe en verminderen daarom de subsidies. Maar grote firma's hebben inmiddels wel de klik gemaakt en komen in de plaats met geld over de brug.

RV: De toekomst begint met educatie. Veel jongeren zijn vervreemd van de natuur. Ze zien de wereld door het scherm van hun smartphone. Het is belangrijk dat ze beseffen dat wij ook onderdeel uitmaken van de natuur. En de vereniging moet ook verjongen.

PS: Door de hittegolf en de bosbranden van de afgelopen zomer is de gevoeligheid van de mensen weer toegenomen. Misschien moeten we onze gebieden ook anders gaan beheren. De Amerikaanse eik willen we nog steeds weg omdat die een aanslag pleegt op de biodiversiteit. Maar door klimaatverandering gaan bosbeheerders anders tegen die soort aankijken omdat die goed bestand is tegen de droogte. Na beheerwerken laten we het dood hout liggen, want dat is voeding voor het ecosysteem. Maar klein takhout is nu een gevaar voor de bosbranden, zeker in de dennenbossen.

Heide in beheer van de abdij. Later heeft de abdij ervoor gekozen om dat beheer zelf te doen. Ook de Kooldries moesten we afstaan aan de afdeling Antwerpen Noord, maar voor de rest zijn er alleen maar gebieden bij gekomen.”

Volgens zijn naamgenoot was de kerstmarkt in Sint-Antonius een ander succesnummer waar we mee naar buiten konden treden.

“Daar heeft onze vorige penningmeester Walter d’Hertefelt zich hard voor ingezet. Het leverde ons veel zichtbaarheid op bij een publiek dat anders misschien niet met ons in contact zou komen. En het zorgde voor geld in het laatje, waarmee we nieuwe aankopen konden realiseren.”

“We konden altijd rekenen op financiële steun van de lokale besturen,” weet Paul Lemoine. “Dat ging onder meer via subsidies voor natuuraankopen. Maar die samenwerking liep niet altijd even vlot. In Zoersel nam de ondersteuning op een bepaald moment duidelijk toe, terwijl de relatie met het bestuur van Malle over het algemeen wat moeizamer verliep. Zo werd er bijvoorbeeld een perceel in het Salphens Gebroekt aan een andere koper toegewezen omdat ze ons daar niet graag de plak zagen zwaaien. Maar aan de andere kant gaf Malle ons wel een clublokaal in de oude pastorie in bruikleen. Ook het Vlaams Agentschap voor Natuur en Bos is trouwens een belangrijke partner en we beheren een aantal van hun terreinen.”

Onder zijn bestuur werd vooral ingezet op het werven van leden en op het aankopen van nieuwe gronden. “Daar plukken we nu nog steeds de vruchten van. We hebben veel nieuwe leden kunnen werven door aanwezig te zijn op evenementen. Zo konden de mensen zien dat onze gebieden op een doordachte manier

Stanny Corneijn

Op de jaarvergadering van 23 januari 2015 overhandigt Paul Lemoine bloemen aan Frieda De Ruysser bij haar afscheid als bestuurslid.

worden beheerd. Ze merken ook dat we soms in durven gaan tegen het beleid van de gemeentebesturen en dat wordt geapprecieerd.”

“Voor mij is de Hegte Heide een van mijn favoriete plekjes. Toen we dat in beheer kregen was dat een banaal dennenbos. Inmiddels is de heide daar sterk uitgebreid en zorgt de heischrale biotoop voor een bijzondere natuurbeleving.”

Jammer genoeg moest Paul in 2017 stoppen om gezondheidsredenen. Peter was toen actief in het beheer en omdat hij wel wat ervaring had met bestuur, kwamen ze bij hem terecht met de vraag om het voorzitterschap over te nemen.

“Kennelijk lagen de verwachtingen niet zo hoog, omdat ze dringend op zoek waren,” lacht hij. “Het voorzitterschap werd me voorgesteld als maandelijks de bestuursvergadering leiden en een keer per jaar de algemene vergadering. Maar in praktijk komt er toch wel wat meer bij kijken. Ik heb het altijd boeiend gevonden om dat te blijven doen, hoewel mijn termijn van 6 jaar volgens de reglementen al lang is overschreden.”

Huidig voorzitter Peter.

“De afgelopen tien jaar hebben we heel wat gronden kunnen aankopen, waardoor we nu zo’n 200 hectare in beheer hebben, vooral hier in de omgeving van de Delfte Beek en De Kluis. Het heidevennetje dat langs het rode wandelpad ligt, is voor mij een van de mooiste plekjes. Dat hebben we zelf gecreëerd uit de put die daar lag. Door wat bomen te kappen is er nu wat meer licht en komt de heide vanzelf weer terug.”

“De recente aankopen zijn vooral een verdienste van co-conservator Guy Laurijssens. Hij verstaat de kunst om met boeren en families

te onderhandelen. Daarbij kwam de Vlaamse overheid met geld over de brug voor bijvoorbeeld nieuwe bosaanplantingen of waterbuffering in het kader van de *Blue deal*. Daarnaast hebben we een goede zaak kunnen doen door een windturbine te laten plaatsen op een grond bij Den Haan. Het opstalrecht levert ons jaarlijks een behoorlijke som op.”

De nieuwste aanwinst is evenwel geen natuur, maar een gebouw: de Welvaart. “Dat hebben we in erfpacht gekregen van de gemeente Zoersel. Hierrond is een nieuwe groep vrijwilligers ontstaan met stielmannen, die zich hebben ontfemd over de renovatie en het duurzaam maken van het gebouw. Er zijn nu ook mensen bijgekomen die het onderhoud doen, instaan voor de toogdienst, enzovoort. Inmiddels kunnen er al jeugdkampen en bosklassen plaatsvinden en ook de JNM en Akabe houden er hun bijeenkomsten. Binnenkort kunnen we het voorste gedeelte in gebruik nemen als Natuur.huis, en dat zal zeker zorgen voor een nieuw elan in de vereniging”, zo besluit Peter.

Steun de aankoop van een waardevol hooiland in de Schijnvallei!

In de loop van deze zomer hebben we een hooiland langs het Groot Schijn ter hoogte van de **Driesheidse Beemden** in Halle kunnen aankopen. Helaas heeft het kabinet van minister Brouns nu beslist om geen aankoopsubsidie meer toe te kennen voor gronden met een agrarische ruimtelijke bestemming, zoals voor het perceel in kwestie het geval is.

Daarom hebben we jullie hulp nodig! Om de financiering van deze aankoop mogelijk te maken, zijn we op zoek naar zo’n 20.000 euro. Steun vandaag nog deze aankoop en help zo mee om een waardevol stukje natuur in de Schijnvallei terug te herstellen.

Hoe steunen? Schrijf je gift over op rekening **BE56 2930 2120 7588** van Natuurpunt Beheer uzw en vermeld ‘**project 7798 Schijnvallei Zoersel**’. Voor een gift van meer dan 40 euro krijg je via de belastingen 30 procent terugbetaald.

Alvast heel erg bedankt voor jouw gewaardeerde steun!

Franziska Van Rooij

Natuur is niet statisch. Soorten komen en gaan, vegetaties veranderen. Maar meer dan ooit heeft de mens een hand in het verschijnen en verdwijnen van soorten. Klimaatverandering blijkt daarin een belangrijke factor, natuurherstel werpt zijn vruchten af.

Wim Veraghtert

zet enkele soorten op een rijtje die de afgelopen decennia een opvallende evolutie lieten zien. En enkele lessen die we daaruit trekken. Het artikel is meteen ook een overzicht van een kwarteeuw natuurstudie in onze afdeling en daarbuiten.

Les 1: verdwenen soorten kunnen terugkeren

Als we stoppen met de systematische verdelging van (roof)dieren, keren ze op termijn terug. Eén van de opmerkelijkste trends in de Vlaamse natuur is het weer opduiken van wolf, bever, otter, e.a. In de Voorkempen is inmiddels de bever gevestigd, een enkele wolf op doortocht durft er te passeren.

Bever

Zowel aan de kleiputten aan de vaart in Rijke-

Wim Veraghtert

Sporen van bever (De Volharding, 2019). vorsel als aan De Kluis komen tegenwoordig bevers voor. Dat heeft impact op het land-

schap: bevers durven al eens iets onder water zetten.

Boommarter

De boommarter werd begin deze eeuw als een zeer zeldzame soort beschouwd -in 2000 werd er ééntje gezien in Zoersel dus ze zaten hier wel. Net als een aantal andere bossoorten maakte hij echter de voorbije twintig jaar een opmerkelijke comeback. Dankzij nieuwe technieken, met name wildcamera's, kon die toename ook beter gedocumenteerd worden. Zowel in Zoersel als Malle komt de boommarter nu voor. (Foto: bovenaan artikel.)

Les 2. Natuurherstel rendeert

Wie werkt aan een betere milieukwaliteit en het herstel van habitats, kan nadien de vruchten plukken.

Bosbeekjuffer

De betere waterkwaliteit waar Aquafin al decennia aan werkt, zorgde niet alleen voor een herstel van vispopulaties in beken, maar ook van de waterbeestjes. De bosbeekjuffer maakte na de eeuwwisseling een opvallende comeback en is nu goed vertegenwoordigd langs De Delfte Beek.

Paul Struyckers

Groentje

In de loop van de twintigste eeuw ging het

groentje, een opvallend lentevlindertje, achteruit in Vlaanderen. Het heideherstel in De Bonte Klepper schiep nieuwe kansen voor deze vlinder. Na de eeuwwisseling namen de aantallen toe, al fluctueren ze sterk van jaar tot jaar.

Wim Veraghtert

Heideblauwtje

Voor deze soort geldt hetzelfde verhaal als het groentje. Het heideblauwtje leeft in natte heide. Een kleine populatie zat in het begin van deze eeuw nog op het vliegveld maar verdween daar -wellicht door verdroging- al voor 2005. Op De Bonte Klepper houden ze stand.

Guy Laurijssens

Heideblauwtje op gewone dophei

Kroontjesknotszwam

Veranderd bosbeheer heeft voor grote veranderingen gezorgd in de Vlaamse bossen. Dood hout mag blijven liggen en dat geeft de biodiversiteit een enorme boost. Vele tientallen soorten paddenstoelen die dood hout opruimen zijn toegenomen. Intussen is de kroontjesknotszwam geen zeldzaamheid meer in de regio.

Wim Veraghert

Grote weerschijnvlinder

Biodiversiteit van bossen is gebaat bij ruimtelijke variatie: bossen met open plekken, bosranden met geleidelijke overgangen naar struweel of grasland. In het natuurbeheer is de aandacht voor die variatie de voorbije decennia sterk toegenomen. Een soort als de grote weerschijnvlinder kon daarvan profiteren (de rupsen leven op wilgen die in de bosrand groeien). Deze schitterende vlinder is intussen geschrapt van de Rode lijst wegens niet meer bedreigd. Ook in Malle en Zoersel laat hij zich geregeld opmerken.

Wim Veraghert

Les 3. De natuur laat zich niet helemaal voorspellen

Wie dertig jaar geleden had voorspeld dat na 2022 raaf, grauwe klauwier, orpheusspotvogel, nachtzwaluw en oehoe in de afdeling zouden broeden, werd ongetwijfeld voor gek verklaard. Sommige ontwikkelingen hadden biologen ook niet zien aankomen.

Raaf

Rond het vliegveld is de raaf de voorbije jaren een vaste waarde geworden. Opmerkelijk, want in de twintigste eeuw broedde de raaf helemaal niet in de Kempen, wel in Wallonië. Zij heeft haar verspreidingsgebied helemaal uitgebreid.

Jos Janssen

Oehoe

Ook de oehoe kwam in de twintigste eeuw helemaal niet voor in de regio. Deze uil, de grootste van Europa, breidde zijn leefgebied ook uit vanuit Wallonië. Deze soort wordt intussen verspreid over de afdeling waargenomen.

Eric Malfait

Grauwe klauwier

Natuurgebied De Bonte Klepper is vernoemd naar een vogel: de grauwe klauwier, die tot halverwege vorige eeuw wijdverspreid was in de Kempen. De vogel verdween nagenoeg helemaal, maar startte minder dan 10 jaar geleden een geweldige comeback. Hoewel het nog wachten is op de terugkeer van de grauwe klauwier naar De Bonte Klepper, broeden elders in de afdeling verschillende koppels. Mogelijk heeft deze soort, die overwintert in Oost-Afrika, kunnen profiteren van de klimaatverandering.

Scheefbloemwitje

In 2008 publiceerden wetenschappers een *Climatic Risk Atlas of European butterflies*. In dat boek voorspelden ze hoe de verspreiding van dagvlinders in Europa zou veranderen in de loop van deze eeuw. Dat het scheefbloemwitje, een dubbelganger van het klein koolwitje uit de heuvels van Zuid-Duitsland, heel het laagland zou koloniseren en in de Voorkempen een tuinvlinder zou worden, hadden ze niet voorspeld.

Ludo Vosselmans

Zwarte heidelibel

Nog niet zo heel lang geleden was de zwarte heidelibel een veelvoorkomende libel aan venetjes, bijv. op De Bonte Klepper of aan het vliegveld. Ze stond bekend als een typische bewoner van verzuurde vennen. Daarom werd verwacht dat ze niet bedreigd was. Op minder dan 10 jaar is deze soort echter helemaal uit de regio verdwenen. Zure vennen zijn er nog steeds, wellicht is klimaatverandering dus de

Leo Vaes

boosdoener.

Les 4 Natuur buiten natuurgebieden moet ook beschermd worden

Niet alle soorten kun je beschermen door natuurreservaten af te bakenen. Sommige soorten leven net erbuiten, bijv. in agrarische landschappen of in een meer bebouwde omgeving. Ook die dieren en planten verdienen onze aandacht.

Grote bremraap

Deze opmerkelijke plant leeft als parasiet bij brem. In Halle-Zoersel vinden we een mooie populatie in een wegberm. Deze zeldzaamheid is er de voorbije jaren sterk uitgebreid.

Grutto

Ooit was de Brechtse heide een bolwerk voor weidevogels. Tureluur verdween er al voor 1990, maar lange tijd hield een mooie populatie grutto's stand. Na de eeuwwisseling nam het aantal grutto's echter sterk af en intussen is de soort al jaren als broedvogel verdwenen. Zelfs Kievit krijgt het nu moeilijk in het landbouwgebied.

Zomertortel

De zomertortel broedt in kleinschalige landschappen met houtkanten en verspreide bossen. Deze duif overwintert in Afrika en wellicht zijn de problemen voor deze soort nog groter buiten dan in hun broedgebieden. Terwijl bij ons het verdwijnen van kleine landschapselementen en het lage voedselaanbod (onkruidzaden) bijdraagt aan de achteruitgang, worden ze ook tijdens de trek (jacht in Zuid-Europa) en tijdens de overwintering (klimaatverandering en pesticiden in Afrika) met problemen geconfronteerd. Inmiddels is de soort als broedvogel uit de Voorkampen verdwenen.

Huiszwaluw

Al eeuwenlang broeden huiszwaluwen onder

de dakrand van gebouwen. Natuurpunt Voor-
kempen bouwde de afgelopen jaren heel wat
expertise rond de huiszwaluw op. Op verschil-
lende locaties werden zwaluwtillen geplaatst:
kunstmatige nestgelegenheden op een hoge
paal. Die bleken opvallend succesvol -dat is bij
zwaluwtillen verre van gegarandeerd.

Valentijn Brems

Steenuil

De steenuil is bij uitstek een bewoner van klein-
schalige, open landschappen, met boomgaar-
den, bomenrijen en houtkanten. In Vlaanderen
doet de soort het niet zo goed maar rond Ein-
hoven in Zoersel kunnen we nog van een bol-
werk spreken. Dankzij de inspanningen van de
vogelwerkgroep krijgt de steenuil er ook hulp in
de vorm van nestkasten en wordt de populatie
nauwgezet opgevolgd.

Luc Meert

Les 5 Opboksen tegen klimaatveran- dering is gemakkelijker gezegd dan gedaan

Klimaatverandering is een wereldwijd pro-
bleem dat politiek moet worden aangepakt.
Intussen zijn de gevolgen voor de natuur al
duidelijk. Vooral de extreme omstandigheden
zoals droogtes en hittegolven maken het voor
veel soorten nog moeilijk om hier te overleven.

Venglazenmaker

Sylvia Dubois

De venglazenmaker was altijd al een zeldzame soort die aan vennen gebonden was. Het is een eerder koudeminnende soort die ook in Scandinavië voorkomt, maar bijv. niet in Zuid-Frankrijk. Rond de eeuwwisseling kwam ze op verschillende plaatsen in de afdeling voor. De voorbije tien jaar ging de soort sterk achteruit. Momenteel is de situatie zo dramatisch dat de venglazenmaker nagenoeg verdwenen is uit heel Vlaanderen.

Diane Appels

Heivlinder

De heivlinder kwam vroeger verspreid voor in de Kempen, maar heeft het al lang moeilijk (o.a. door het dichtgroeien van heides met pijpenstrootje). In de regio Turnhout verdween hij al meer dan 20 jaar geleden maar op het vliegveld van Oostmalle hield nog een populatie

stand... tot 2016. Nadien vond er habitattherstel plaats en in 2024 en 2025 gebeurde een officiële herintroductie: tientallen heivlinders werden er losgelaten. Maar helaas was daar in 2026 nog maar weinig van te merken. De heivlinder blijft een zorgenkindje in de Kempen.

ORGANIC
BIODYNAMIC
& NATURAL
WINES

Zetel en magazijn: Schelselei 15 c 2630 Aartselaar
www.biodyvino.be

25 jaar afdeling – 25 jaar afdelingstijdschrift

Met de oprichting van de nieuwe afdeling Voorkempen ging ook het afdelingstijdschrift van start. Eindredacteur

Paul Stryckers

schetst de evolutie ervan.

25

In januari 2002 was het zover; nr. 01 van jaargang 1 liep van de pers - ook al ging het toen nog om print, zeg maar fotokopie. 16 bladzijden in zwartwit op klein formaat A5. De titel luidde 'Contactblad Natuur.Voorkempen'. De voorplaat toonde alleen het nieuwe Natuurpuntlogo, in grijswaarden. De achterflap bevatte nog geen publiciteit; een organogram gaf de structuur van de afdeling weer, in hoofdlijnen zoals vandaag. Op de tweede pagina het kersverse afdelingsbestuur. Alleen Wim Veraghtert zetelt nu nog als bestuurder. Jos Renders en Bart Michielsens zijn momenteel als

(co-)conservator actief; Frieda De Ruysser trekt de plantenwerkgroep. In zijn openingswoord ging voorzitter Richard Vergaelen nader in op de verschillende werkgroepen van de afdeling. Verder lezen we: 'Omdat wij ervan uitgingen dat het erg belangrijk is om al onze leden zo snel mogelijk te informeren hebben wij bij dit eerste nummer van ons afdelingsblad nog maar weinig aandacht geschonken aan de layout. Die zal dus zeker nog wijzigen!' Profetische woorden voorwaar.

Het tweede nummer telde 24 pagina's. Een oproep tot sponsoring ging alvast vergezeld van 2 advertenties. Trappisten Westmalle en Paul Oris zijn tot op vandaag sponsor gebleven, waarvoor dank! Inhoudelijk was het tijdschrift die eerste jaren behalve op Malle en Zoersel ook op Brecht gericht. De voormalige Wielewaalafdeling Brechtse Heide was immers voor de fusie tot Natuurpunt nauw betrokken geweest bij de Wielewaalafdeling Voorkempen en wilde mee 'oversteken' naar de nieuwe afdeling. Uiteindelijk zou het hoofdbestuur van Natuurpunt de knoop doorhakken en Brecht als kern bij afdeling Antwerpen-Noord voegen. Onder de hoofding 'Telkens iets dikker?' wees voorzitter Richard erop dat het derde nummer al 40 pagina's telde. De afdeling kende een vliegende start! De inhoud van dit en de volgende nummers bevatte aankondigingen en verslagen van activiteiten, beschrijvingen van de reservaten, aandacht voor diverse soorten(groepen) en voor natuur in eigen tuin. Een vaste rubriek 'Wat nu gedaan?' bracht nieuws van de beheer-

Voorplaat van ons allereerste nummer.

werkgroep.

Het eerste nummer van de tweede jaargang kondigde fier de lancering aan van de **afdelingswebsite**. Wim Veraghtert werd de webmaster. Het tijdschrift leek wel aan obesitas te leiden want dit nummer telde liefst 50 bladzijden. Niet minder dan 10 medewerkers zorgden voor een gevarieerde inhoud. Nr. 6 toonde een grondig vernieuwd bestuur; een gevolg van zekere spanningen die vaak samenhangen met een fusieoperatie. Maar dit straalde zeker niet af op de inhoud van het tijdschrift. 'Natuurpunt Voorkempen op het goede spoor' concludeerde de voorzitter. In nr. 7 werd de oprichting van een werkgroep beleid aangekondigd. Het was het laatste nummer dat verzorgd werd door Marc Aerts, die voor de fusie ook verantwoordelijk was geweest voor de lay-out van het afdelingsblad van Natuurreservaten.

Na een kort intermezzo nam vanaf nummer 10 schrijver dezès de fakkel over. Dat nummer telde 60 pagina's met een structuur die geënt was op de verschillende werkvelden van de afdeling die in koptitels werden aangegeven. Van de hand van Wim Veraghtert verscheen het eerste artikel over Klimaatverandering. Dit en de volgende nummers brachten bovendien opmerkelijk veel beleidsnieuws. Nr. 13 bevatte voor het eerst een puzzel, waarmee een prijs te winnen viel. Het zou echter geen groot succes worden en na nr. 20 weer worden afgevoerd. Eveneens te hoog gegrepen waren de twee primeurs van nr. 16: een aparte bijlage van de Jeugdbond voor Natuur en Milieu (JNM) en een vaste rubriek van de Vrienden van Zoerselbos. Bij JNM zou de jaarlijkse wisseling van bestuursleden ons parten spelen, terwijl de Vrienden ook nog voor een eigen ledentijdschrift moesten instaan. Nr. 16 was het eerste waarvan op de voorplaat enkele headlines vermeld staan.

Nr. 18 (2006) was getooid met een nieuwe voorplaat naar fraai ontwerp van Maryssa Cools, die de voorbije jaargangen heel wat bijdragen over natuur in eigen tuin had geschreven. De titel luidde voortaan '**Ledenblad Natuurpunt**' met vermelding van de website. In nr. 19 werd ons vijfhonderdste lid aangekondigd en was er een dossier gemeenteraadsverkiezingen. In dat nummer werd ook gestart

Nr. 19 was het tweede met de nieuwe voorplaat naar ontwerp van Maryssa Cools. Het bevatte een JNM-bijlage. Hoewel het tijdschrift in kleur werd opge maakt, verscheen het integraal in zwart-wit -dus ook deze voorplaat.

met een reeks columns van de hand van wijlen Michel Hautekiet, de eerste voorzitter van de voormalige Wielewaalafdeling Voorkempen. De reeks kwam onder de naam 'Meer dan 30 jaar geleden...' en zou enkele jaargangen meegaan. Nr. 20 telde nog 60 bladzijden; vanaf de volgende nummers zou de omvang rond 44 pagina's schommelen met toch nog enkele uitschieters

Lees verder op p. 20 >

Landschapswandeling De Welvaart – De Hegte Heyde

Conservator Jos Renders van de Hegte Heyde toont fier de nieuwe infoborden die aan beide natuurgebieden werden geplaatst, ter gelegenheid van de landschapswandeling op 23 augustus 2026, Paul S.

Eierleggende honinginnepage

De vlinderuitstap van 12 juli werd een topdag! Het was snikheet. Er werd besloten om de berm naast de autostrade te bekijken. Het resultaat was heel veel vlinders, 20 soorten met enkele 'specialiekes' o.a. kleine paelmoervlinder en koevinkje. We zagen de koninginnepage op een wilde peen van bloem naar bloem vliegen om eitjes af te zetten. Telkens 1 eitje per plant. Jos kon dit mooi op foto vastleggen.

Het werd een onvergetelijke dag, bedankt Michell Frieda D.R.

Delfte beek valt droog

Rond 15 augustus viel de Delfte beek gedurende enkele dagen volledig droog. Het was de week teveel aan droogte voor het beekecosysteem en de eerste maal in de geschiedenis van het reservaat dat dit gebeurde, ondanks dat de RWZI Malle het effluent in deze beek loost. In een van de laatste stroomkuilen kwam een tiental grote kopvoorns aan zijn einde door zuurstof- en voedselgebrek. Kleine visjes en ook een paling hebben het wellicht overleefd. Paul S.

Voor meer foto's zie

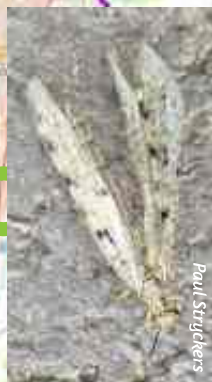

Paul Stryckers

Landschapswandeling De Bonte Klepper

Op 26 juli bezochten 19 leden samen met conservator Eddy dit bijzonder stuk natuur in Rijkvorsel. Voor wie het gebied eerder bezocht was het even wennen aan de recente ingrepen zowel in De Bonte Klepper als in het aangrenzende De Volharding, met de bedoeling de heide uit te breiden. Het heideven stond vol water door overpompen van water uit de diepe vijver. Hierdoor blijft het voor tal van libellensoorten een plek om te overleven in de hete droge zomer.

Paul S.

Paul Stryckers

Geulekte mierenleeuw

Mierenleeuwen lijken op waterjuffers maar zijn er niet mee verwant. Hun larven verbergen zich onderaan een zelf gegraven kuiltje tot er een mier voorbijkomt. Die 'beschietsen' ze met zandkorrels zodat hun prooi in het kuiltje tuimelt en in de kaken van de larve eindigt. Om die kuiltjes te vinden ga je best naar echte heidegebieden. Toch duiken volwassen exemplaren geregeld in ons werkingsgebied op, soms nabij of in woningen. Dit exemplaar zat op het straatasfalt in de wijk Meerheide te Zoersel.

Paul S.

Paul Stryckers

tot 66 pagina's. Vanaf nr. 24 werd de activiteitenkalender uitgebreid met een rubriek 'gluren bij de bureu', een selectie van activiteiten in onze buurafdelingen.

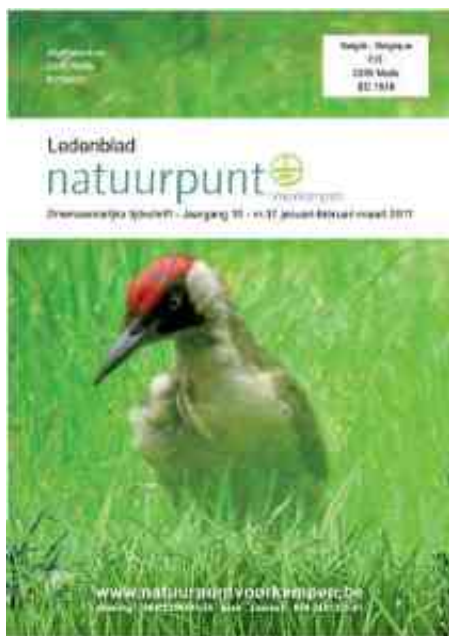
Nr. 26 was het laatste dat opende met een woordje van voorzitter Richard. Vanaf nr. 27 was het de beurt aan schrijver dezes, die het voorzitterschap met het redacteurschap zou combineren. Was dit de reden dat dit nummer verkeerdelijk als een tweede nr. 26 de geschiedenis is ingegaan? In zijn eerste editoriaal voorspelde de nieuwe voorzitter geen trendbreuk aangezien er een sterke bestuursploeg bestond. Samenwerking met andere organisaties werd als een belangrijke doelstelling naar voor geschoven.

Nr. 33 (2010) bevatte de aankondiging van een nieuw communicatiemiddel van de afde-

ling: **Natuurpunt Voorkempen Flits**. Die zou enkele jaren geleden vervangen worden door de maandelijkse Nieuwsbrief. In nr. 54 startte de rubriek 'Uit Dodoens' Cruideboek' die zou lopen tot het Dodoensjaar 2017. Nr. 37 was het eerste van de tiende jaargang en bevatte een opvallende vernieuwing: een **kaft in vierkleurendruk**. Dit werd mede mogelijk gemaakt door achterflapsponsor Van Soens NV -die op die manier ook over een kleurenadvertentie beschikte! Om de mooie foto's op de voorplaat niet te 'ontsieren' verdwenen de headlines; ze zouden echter met nr. 77 (2021) opnieuw opduiken.

De **voorplaat** van een verenigings tijdschrift is inderdaad het uithangbord van die vereniging. Jouw redacteur was bijgevolg benieuwd naar de onderwerpen die de revue passeerden. Tot en met het nummer dat je nu in de hand hebt, verschenen 49 voorplaten met een kleurenfoto. 15 daarvan hadden betrekking op verenigingsactiviteiten; geen toevallige keuze want een actieve vereniging draagt graag haar diverse vormen van activiteiten uit. Tweede in de rij waren de vogels, met 13 voorplaten. Ook dat is niet vreemd aangezien binnen natuurbehoud en natuurstudie vogels de populariteitspoll aanvoeren. Daarna volgden, met 9 voorplaten, de planten. Ex aequo kwamen dan met 8 voorplaten onze reservaten en natuurgebieden, en natuurbeheerwerken aan bod. Beide thema's hebben te maken met de kerndoelstelling van onze vereniging: natuur veiligstellen en beheeren. Minder frequent waren insecten en paddestoelen (4), zoogdieren (2) en amfibieën (1).

Nr. 43 (2012) opende met het droevige nieuws van het overlijden van Frans Kerstens, de laatste voorzitter van De Wielewaal Brechtse Heide. Hij was tot het laatst bestuurslid van Natuurpunt Voorkempen gebleven. In nr. 49

De tiende jaargang zette in met een nieuwe voorplaat in vierkleurendruk.

schreef ondergetekende zijn laatste voorwoord als voorzitter. Vanaf nr. 50 werd hij opgevolgd door zijn voornaamgenoot Paul Lemoine. Vanaf zijn eerste bijdrage gaf hij blijk van een grote bezorgdheid voor het natuur- en milieubeleid. Hij volgt momenteel als bestuurder via Gecoro en milieuraad het beleid in Malle op.

Het was een jarenlange frustratie voor je redacteur dat het tijdschrift digitaal in vierkleuren-druk werd opgemaakt maar in zwartwit afgedrukt. Fraaie foto's van veelkleurige bloeiende hooilanden gingen op in... grijs. Met ingang van nr. 57 -eerste nummer van 2016- kwam hier verandering in. Het **volledige tijdschrift ging over naar vierkleurendruk!** Meteen werd duidelijk dat print hiervoor niet de beste techniek was en met het volgende nummer werd voortaan niet meer gekopieerd maar echt gedrukt.

Daarnaast was mettertijd gebleken dat het programma Word de complexer wordende layout niet aankon. Ook dat euvel werd kort nadien verholpen, vanaf nr. 61 dat jaargang 2017 opende. Sedertdien wordt het tijdschrift met een **professioneel lay-outprogramma** opgemaakt. Nr. 61 kwam ook met een nieuw voorplaatontwerp. Hoewel Paul Lemoine dat jaar aan zijn tweede driejaarlijkse termijn begonnen was, verkoos hij om gezondheidsredenen eind dat jaar zijn mandaat neer te leggen. Vanaf nr. 66 (2018) verzorgde Peter Keustermans het woordje van de voorzitter. Hij opende met een verwijzing naar de biodiversiteitscrisis maar met een duidelijke boodschap: 'De mens is de oorzaak, maar ook de oplossing'. Peter is tot op heden in die functie gebleven, nadat het bestuur er niet in geslaagd was na afloop van de tweemaal drie jaar een opvolger aan te duiden.

Een belangrijke vernieuwing ging van start met het derde nummer van 2019 (nr. 71). Er werd

afgestapt van de gedetailleerde aankondiging van alle activiteiten vooraan in het tijdschrift. Vanaf nu werd bij het eerste en derde nummer van elke jaargang een handige losse **activiteitenkalender** gevoegd. In het tijdschrift zelf bleef het korte overzicht van activiteiten behouden. Deze ingreep bood meer ruimte voor redactionele bijdragen.

Afdelingskantoor
2390 Malle
P209223

België - Belgique
P.B.
2390 Malle
BC 1548

In 2021 verscheen het eerste nummer in B5-formaat. Wat de voorplaat betrof, was het nog even zoeken. 2 nummers later werd de brede witte band vervangen door het huidige ontwerp.

Al in nr. 57 (2016) werd aangekondigd dat werd overwogen om naar een **groter formaat**, zoals A4, over te stappen. Uiteindelijk werd met nr. 77 (2021) de stap gezet, maar wel naar het tussenformaat B5. Dit behoudt de handzaamheid van een klein formaat maar geeft toch de mogelijkheid om in kolommen te werken wat lay-outmatig een grotere vrijheid biedt. Maar de vernieuwing ging verder dan het formaat.

Dit nummer uit 2021 in de huidige lay-out toont een afdelingsactiviteit op de voorplaat. Het is het meest gekozen thema, op de voet gevolgd door vogels.

ductieve medewerkers naar buiten de afdeling en de opkomst van sociale media. Binnen onze afdeling gebeurt nu heel wat communicatie via Facebook, Instagram, de website en de maandelijkse nieuwsbrief. Vermoedelijk zien

heel wat potentiële schrijvers daardoor de noodzaak niet meer in om via het tijdschrift te communiceren. Toch blijft een tijdschrift -zeker op papier- bij uitstek het uithangbord van een vereniging. Na lectuur kan het doorgegeven worden en zo nieuwe mensen aanzetten om lid te worden.

Dit alles leidde ook tot een bijkomende maatregel: de oprichting van een redactieraad. Die bestaat momenteel uit voorzitter Peter, bestuursleden Guy Laurijssens en Bob Peeters en vrijwilliger Ronald van Remmen. Deze laatste is professioneel aan de slag als communicatiewerker voor een gemeente. Een vaste taak is uiteraard het grondig nakijken en zo nodig bijsturen van de kopij voor ze naar de drukker gaat. Dat vermijdt de 'kemels' die vroeger wel eens in een nummer opdoken. Daarnaast leveren de redacteurs ook zelf kopij aan. De raad vergadert viermaal per jaar online. Vaste agendapunten zijn de evaluatie van het vorige nummer en de voorbereiding van het volgende, alsook de opmaak en bewaking van de jaarplanning. De raad staat zeker open voor nieuwe aanmeldingen!

Op naar de volgende kwarteeuw!

Te koop:

Brandhout van Amerikaanse Eik (Kleine Medelaar)

Info:

Jos Renders 0473 40 35 82

Peter Van Pelt 0476 46 66 57

Domein de Renesse

kasteel, natuur, cultuur en meer

Vorig jaar vierden we 40 jaar Domein de Renesse vzw. Al vier decennia zetten we ons met overtuiging in voor het prachtige kasteeldomein in Oostmalle. Meer dan 100 gedreven vrijwilligers dragen vandaag onze werking. Daar mogen we trots op zijn.

Kom langs in ons gezellige kasteelcafé met buitenteras (open op zondag en maandag van 13u tot 18u (in de winter op maandag tot 17u)), wandel door het mooie park en neem deel aan onze activiteiten voor jong en oud: boekenmarkten, gidsbeurten, kindervertellingen, concerten en meer.

Het kasteel is bovendien te huur voor onder meer fotoreportages, feesten, vergaderingen, optredens en recepties. Kortom: er is altijd wel een reden om binnen te springen.

DOMEIN DE RENESSE VZW

- Lierselei 30, 2390 Oostmalle
- 03 311 55 91
- www.domeinderenese.be
- info@domeinderenese.be

Najaarsactiviteiten

Literair Café met Koen Schoors donderdag 8/10 om 20u

Een inspirerende lezing over economie, duurzaamheid en de kansen van een veranderende wereld door econoom en hoogleraar Koen Schoors.

10 euro VVK & leden, 12 euro kassa. Bestel je tickets via info@domeinderenese.be.

Kastelenloop i.s.m. AC DAL zondag 11/10 vanaf 8u30

Een vrije natuurloop langs de kastelen van Westmalle en Oostmalle, met afstanden van 5, 10 of 15 km.

Je kunt op de dag zelf tussen 8u30 en 11u30 starten; deelname kost 5 euro, vooraf inschrijven is niet nodig.

Brocantemarkt in het kasteel zaterdag 7/11 en zondag 8/11 van 10u tot 17u

Snuister tussen nostalgische schatten uit grootmoeders tijd en ontdek misschien wel dat ene unieke pareltje!

Inkom: 4 euro, gratis voor leden

Lezing Maarten van Rossum woensdag 25/11 om 20u

Historicus Sander Wassing vertelt over de plundertochten van Maarten van Rossum en de verwoestingen die hij in 1542 in onze regio aanrichtte.

10 euro leden Domein de Renesse vzw en Heemkundige Kring Malle; 12 euro niet-leden. Bestel je tickets via info@domeinderenese.be

Terugblik op 25 jaar natuuraankopen in de Voorkempen

25

Een van de meest effectieve manieren om natuur te beschermen is het veiligstellen ervan door aankoop en beheer. Door het gericht aankopen van gronden trachten we niet alleen de laatste restanten waardevolle natuur in onze regio te vrijwaren voor het nageslacht, maar werken we ook actief aan natuurherstel en het uitbreiden en verbinden van natuurgebieden. Aankoper

Guy Laurijssens

maakt een balans op van 25 jaar terreinaankopen in onze afdeling.

Aankoopcomité

Als feitelijke vereniging heeft afdeling Voorkempen geen juridisch statuut en kan ze bijgevolg niet fungeren als terreineigenaar. Alle terreinaankopen gebeuren daarom door de gewestelijke vereniging **Natuurpunt Beheer vzw**. Aankopen gebeuren wel steeds op voordracht van onze afdeling, maar kunnen slechts doorgaan als ook het aankoopcomité van de gewestelijke vereniging zich ermee akkoord verklaart. Voor onderhandelingen met terreineigenaars is de afdeling zelf verantwoordelijk, via een door Natuurpunt Beheer gemandateerde aankoper,

Momenteel neemt ondergetekende deze rol ter harte. Ook Jos Renders, conservator van de Hegte Heyde, heeft in het verleden deze functie opgenomen.

Eeuwige bescherming

Door gronden aan te kopen, zijn ze in principe voor altijd beschermd en is een langetermijnbeheer mogelijk. Dat zijn meteen de voornaamste redenen waarom we als natuurvereniging sterk inzetten op grondverwerving voor het uitbouwen van onze natuurgebieden. Gebieden kunnen via regelgeving of bestemmingsplan-

nen goed beschermd lijken, de praktijk leert dat beschermende regels soms gewijzigd kunnen worden bij politieke verschuivingen. Een wettelijke beschermingsstatus op papier is zeker waardevol, maar stopt de achteruitgang van biodiversiteit veelal niet. Om ecosystemen in stand te houden of te herstellen is vaak een volgehouden actief beheer nodig, zoals het herstellen van de waterhuishouding of een aangepast maaibeheer. Bij elke aankoop vestigt Natuurpunt ook een erfdienstbaarheid van algemeen nut op het betrokken terrein: een extra bescherming waarmee een eeuwigdurende verplichting tot langdurig beheer van het terrein als natuurreserveaat verankerd wordt (ook als Natuurpunt ooit zou ophouden te bestaan).

Voorzichtige aanloop

In de beginperiode van Natuurpunt Voorkempen ging er wat minder aandacht uit naar de aankoop van natuurterreinen. Anno 2002 was zo'n 40 ha in beheer. Er werd vooral gefocust op het bestendigen van het beheer van de bestaande reserveaatprojecten opgestart door voorlopers De Wielewaal vzw en Natuurreserveaten vzw.

Tijdens het eerste decennium werd slechts een beperkt aantal aankopen gerealiseerd, met vooral enkele kleine stukjes bos in de Hegte Heyde. Voor de andere reservaten kon nauwelijks uitbreiding worden opgetekend. In deze periode bestond een aanzienlijk deel van de reserveaatgronden ook uit gehuurde percelen. Dat het huren van gronden geen garantie is op een langdurig natuurbeheer, bleek al snel uit het verlies van enkele terreinen. Voor de Westmalse Heyde werd de beheerovereenkomst tussen Natuurpunt en de Trappisten in 2007 abrupt stopgezet. Ook de huur van een terrein van de Kerkfabriek Sint-Martinus West-

malle werd niet verlengd. Gezien de jarenlange beheerinspanningen, vooral in de Westmalse Heyde, was dit voor veel beheervrijwilligers een pijnlijke ervaring.

Nieuwe dynamiek

Een openbare verkoop van 5 hectare broekbos en rietmoeras in het Zalfens Gebroekt in 2011 bleek de voorbode van een actiever aankoopbeleid in afdeling Voorkempen. Om deze aankoop binnen te halen was niet alleen het hoogste bod noodzakelijk, maar werden er ook afspraken gemaakt met de in het gebied actieve jagers en buureigenaars. Het zette de toon voor een nieuwe dynamiek en aanpak waarbij meer werd ingezet op overleg en samenwerking met andere grondgebruikers in en rond de bestaande reserveaatprojecten. Samen met een intensievere prospectie heeft dat geleidelijk aan geleid tot meer aankoopmogelijkheden. Met aankopen in het Zalfens Gebroekt en later ook in de Schijnvallei, werden nu ook geheel nieuwe (deel)gebieden onder natuurbeheer gebracht. Daar waar initieel vooral in de directe omgeving van bestaande reserveaatpercelen werd aangekocht, werd het blikveld stelselmatig verruimd. Daarbij was er ook steeds meer aandacht voor de aankoop van strategisch gelegen percelen die (op termijn) een rol kunnen spelen bij het verbinden van natuurgebieden in onze regio.

Blue deal en bosuitbreiding

Tussen 2019 en 2024 zagen we de aankoopdynamiek in onze afdeling op kruissnelheid komen en kon een aanzienlijke uitbreiding van onze natuurgebieden gerealiseerd worden. Onder impuls van Vlaamse beleidsplannen zoals de *Blue Deal* en bosuitbreiding kwamen grotere budgetten beschikbaar voor de aankoop

De aankoop van deze percelen in het Zalfens Gebroek in 2011 zorgden voor een nieuwe dynamiek en een actiever aankoopbeleid in de afdeling.

van terreinen die konden bijdragen aan herstel van natte natuur en de aanleg van nieuwe bossen. Vooral in de valleigebieden van de Delfte Beek en van het Groot Schijn, waar natte natuur een prominente rol speelt, werden heel wat bijkomende terreinen verworven. Ook op het vlak van bebossing deed onze afdeling een duit in het zakje. In totaal realiseerden we ca. 7 ha nieuw bos, o.a. in het Heiblok en Blommerschot (zie *overzichtsartikel in vorig nummer – red.*).

Vele kleintjes maken één groot

Hoewel af en toe een wat grotere aankoop werd gerealiseerd, is het uitbouwen van natuurgebieden in onze regio tot nu toe toch vooral een verhaal gebleken van 'vele kleintjes maken één groot'. Uitschieters - wat oppervlakte betreft - waren de aankoop van de gronden van het Convent van Bethlehem in de Hegte Heyde (9 ha) en het terrein met de windturbine

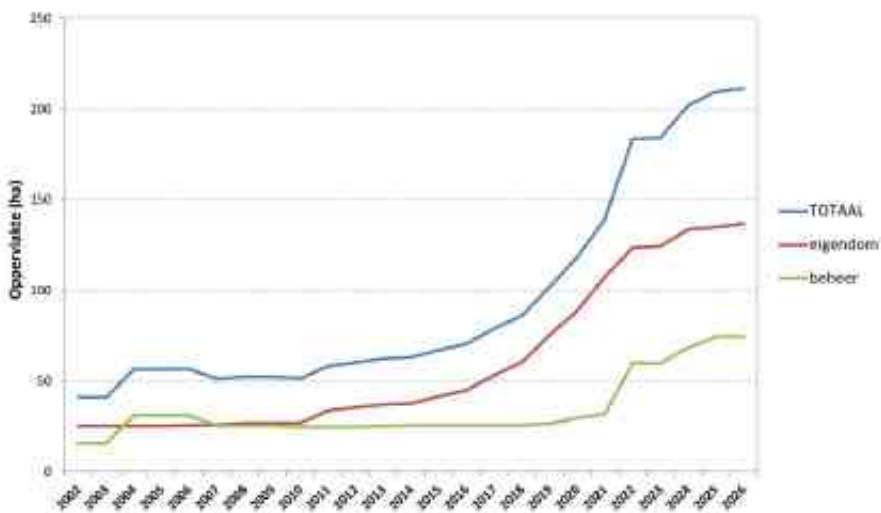
aan Den Haan (10,6 ha). De gemiddelde oppervlakte van een aankoopdossier bedraagt echter slechts iets meer dan een halve hectare. Een van de redenen hiervoor is dat heel wat van de bossen en valleigebieden waar Natuurpunt koopt, in het verleden kadastraal zijn opgedeeld in kleinere percelen. Een opdeling die tevens voor een grote mate van eigendomsversnippering heeft gezorgd. Dat maakt van het uitbouwen van een natuurgebied een werk van lange adem waarbij de aankoop van vele kleine puzzelstukjes nodig is om tot een robuust en aaneengesloten geheel te komen.

Dat puzzelwerk tot grotere aaneengesloten zones is het best gelukt in Blommerschot en Zalfen, waar het natuurgebied de voorbije 25 jaar groeide van 6 ha tot 143 ha. Deze gebiedsuitbreiding noopte af en toe ook tot een naamswijziging. Het initiële gebied genaamd De Kluis vervelde eerst tot De Kluis – Blommerschot en later tot Vallei van de Delfte Beek

om uiteindelijk te landen als Blommerschot en Zalfen. Een beperktere groei werd opgetekend voor het Heiblok en Schijnvallei Zoersel. In totaal beheert onze afdeling anno 2026 meer dan 211 ha.

De gerealiseerde gebiedsuitbreiding is trouwens niet enkel op het conto te schrijven van terreinaankopen. Er werden ook verschillende terreinen van overheden zoals de gemeente Zoersel (o.a. De Welvaart), Pidpa (vliegveld) en de provincie Antwerpen (Vorse Beemden) in beheer genomen.

Koken kost geld

Evolutie van de reservaatoppervlakte beheerd door Natuurpunt Voorkempen.

Natuurpunt investeerde de voorbije 25 jaren in totaal ca. 3,5 miljoen euro in grondverwerving in de afdeling. Daarvan werd ca. 65% gefinancierd door subsidies van de Vlaamse Overheid. Het resterende bedrag wordt telkens bij mekaar verzameld door vnl. giften en sponsoring, aangevuld met opbrengsten uit het beheer (o.a. houtverkoop) en allerhande

afdelingsactiviteiten. Niet onbelangrijk zijn ook de gemeentelijke subsidies. De gemeente Zoersel heeft als sinds 1996 een subsidiereglement voor de aankoop van natuurgebieden door natuurverenigingen en zorgde op die manier voor een substantiële ondersteuning. In de gemeente Malle is er sinds enkele jaren (2023) ook een gelijkaardig subsidiemechanisme.

Toekomstperspectief

De voorbije 2 jaren is het aankooptempo helaas opnieuw vertraagd. De huidige Vlaamse regering, en dan met name het kabinet van minister van Omgeving Jo Brouns, vaart een heel

Het grootste aankoopdossier (10,6 ha) tot nog toe betreft het weiland en het aansluitende bos rondom de windturbine nabij Den Haan (Zoersel) in 2019.

sidie van de Vlaamse Overheid, waardoor de afdeling de volledige aankoopkost zelf dient te dragen. De vrees bestaat dat dit in de toekomst vaker het geval zal zijn en dat we globaal geno-

men op minder overheidsondersteuning zullen kunnen rekenen. *(Lees en beantwoord onze oproep op p. 8! - red.)*

Natuur.kunst

Dominique Van Huffel is een veelzijdig beeldend kunstenaar en als vrijwilliger actief in onze buurafdeling Markvallei. Hij stelt zijn werken tentoon in de Sint-Martinuspastorij Berckhovenstraat 11 te Westmalle van vrijdagavond 20 november tot en met zondag 29 november. Er is een randprogramma voorzien dat zal worden bekendgemaakt via onze nieuwsbrief.

Uw biologische hoevewinkel

Een groot aanbod aan biologische producten

Kraakverse groenten, vele recht van ons eigen Dobbelhoeveld

Heerlijke kazen en dagverse rauwe melk

Vlees van Dubbel Doel

Goorstraat 43

2970 Schilde

www.dobbelhoeve.be

info@dobbelhoeve.be

03/383.07.82

OPEN

dinsdag:	10u00 - 18u00
woensdag:	10u00 - 18u00
donderdag:	10u00 - 18u00
vrijdag:	10u00 - 18u00
zaterdag:	09u00 - 15u00

join us on Facebook Instagram

natuurvoedingswinkel

BIOLOGISCH - GLUTENVRIJ - LACTOSEVRIJ

ons aanbod

BROOD
VOEDING
VERSE GROENTEN EN FRUIT
GROENTEPAKKETTEN
LICHAAMSVERZORGING
ETHERISCHE OLIËN
SUPPLEMENTEN

...

openingsuren

DINSDAG: 13U30 - 18U
WOENSDAG: 9U30 - 18U
DONDERDAG: 9U30 - 18U
VRIJDAG: 9U30 - 18U
ZATERDAG: 9U30 - 13U

NATHALIE CELENS

ANTWERPSESTEENWEG 274B
2390 WESTMALLE

03/219.12.96

INFO@LEKKER-PUUR.BE

WWW.LEKKER-PUUR.BE

LEKKER PUUR WESTMALLE

LEKKERPUUR_WESTMALLE

Foto: Rudi Rombouts

Groene energie van hier

Trotse, duurzame energieleverancier
in de Noorderkempen.

✉ info@ebern.be

🌐 www.ebern.be

☎ 014 43 10 31

📍 Leopoldstraat 10, 2330 Merksplas

BARTELS
DRUKKERIJ

ONTWERP / DRUKWERK / PRINT

*voor alle mooie momenten
in het leven*

geboortekaartje
communie- of lentefeest
huwelijksuitnodiging
jubileumkaart

Geef je drukwerk extra uitstraling met **foliedruk**. Verschillende kleuren mogelijk!

GSM 0475 455 777
Leopoldstraat 57/8 - Merksplas
familiedrukwerk@drukkerijbartels.be
www.drukkerijbartels.be

HORTA WESTMALLE

JE PARTNER VOOR TUIN & DIER

HORTA Westmalle • Jacobin

Antwerpsesteenweg 383 • 2390 Westmalle
T. 03 312 04 36 • westmalle@horta.org

• HORTA •
TUIN & DIER

www.horta.org

Sponsors

Joris Vleugels bv
Tuin- & landschapsarchitect
boomverzorging

TUIN - LANDSCHAP - OPENBARE RUIMTE - BOOMVERZORGING

Blijkerijstraat 35 - 2390 Oostmalle
info@jorisvleugels.be
www.jorisvleugels.be

Oostmalsesteenweg 355/357

2310 RIJKEVORSEL

Tel. 03/312.03.75

info@oris-wuyts.be

www.oris-wuyts.be / www.oris-wuyts-tuin.be

TAVERNE - KOFFIEHUIS - IJSSALON

de Comme

Lierselei 8 2390 Oostmalle

tel. & fax 03/312.03.13

2BOOTS
Coaching
www.2boots.be

Coaching in de natuur

Privé of Zakelijk
Alleen of in team

- Loopbaan
- Stress & Burnout
- Business

Peter Massy
Coach – Trainer
peter@2boots.be
Tel: 0487 906 180

Violetlaan 34 - 2980 Zoersel

Perkplanten Van Deun - Hofmans

is reeds meer dan 30 jaar HÉT adres voor een ongezien assortiment
geraniums, perk- en terrasplanten!

**11.000M² GEGARANDEERD
TUINPLEZIER.**

**Enorme keuze in hang-,
stam- en stekperkplanten**

ALLES UIT EIGEN KWEK.

Topkwaliteit aan voordelige prijzen

www.perkplanten.com

Perkplanten

Van Deun - Hofmans

Westmallebaan 91 • 2980 Zoersel

T 03 312 45 46

GEOPEND: ma - za 08u30 - 18u00

Tijdens de maand mei tevens geopend:

Zondagen 09u00 - 13u00

Feestdagen 09u00 - 17u00

Ook dit nog...

Oostmallebaan 99, Zoersel

Dinsdag-Zaterdag: 14u

Zondag: 11u

Maandag: Gesloten

Donderdag: Events /

Gesloten → Zie website

**Events,
Beers
& More**

**See
you
Soon!**

Samen klinken
op meer natuur!

big
kay

Verdeeld door Blossano - www.blossano.be - info@blossano.be - 03/664.1769

/ ASSUR INVEST

Verzekeringsmakelaar

ASSUR INVEST NV

Antwerpsesteenweg 289
2390 Westmalle

FSMA 023875 A | RPR 0412.725.496

T 03 312 44 60 **F** 03 312 07 70

info@assur-invest.be

www.assur-invest.be

V.U. PAUL STRYCKERS - MEERHEIDEWEG 55 - 2980 ZOERSEL
P209223 AFGIFTEKANTOOR 2390 MALLE

